

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านดอนมะนาว หมู่ที่ 7 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-533-100-7

บทคัดย่อ

ศุวพัชร เอื้อสินธ์: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
บ้านคอนมะนาว หมู่ 7 ต.กุดน้อย อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์สอาด สุลักษณะ, 155 หน้า

ISBN 974-533-100-7

การประเมินโครงการกองทุนบ้านคอนมะนาว หมู่ที่ 7 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุน สภาพทั่วไปของหมู่บ้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การจดบันทึก การสัมภาษณ์ การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลวิเคราะห์และประเมินตามแบบชีพท์โมเดล ศึกษาการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน การจัดสรรเงินกองทุนให้แก่สมาชิกผู้กู้ จากการวิจัยพบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านคอนมะนาวมีการบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีการปล่อยให้กู้กับสมาชิกทั้งสิ้น 49 รายเป็นเงิน 930,000 บาท ใน 5 กลุ่มอาชีพคือ เลี้ยงสัตว์ 23 ราย การเกษตร 13 ราย ทำสวน 5 ราย บริการ 5 ราย และค้าขาย 3 ราย ผลการสำรวจพบว่า สมาชิกยังไม่สามารถคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยแก่กองทุนได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดในด้านลักษณะของอาชีพรวมถึงระเบียบต่างๆ ที่กำหนดขึ้นใหม่

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

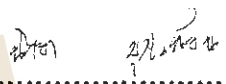
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการ
ประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์สอาด สุตักษณ์)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์นิตยา บุญเทียน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และประเมิน โครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๑ 6 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์สอาด สุกฤษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์นิตยา บุญเทียน กรรมการสอบสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนอำเภอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกด้านเอกสารทางราชการ
- นายสมศักดิ์ ซอสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้านและประธานกองทุนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
- นางอรพิน ซอสูงเนิน เลขาธิการกองทุนที่ให้ความร่วมมือประสานงานช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ
- พ่อแม่ พี่น้อง ชาวบ้านคอนมะนาวทุก ๆ คนที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือและให้ความเป็นกันเองเสมือนลูกหลาน
- เพื่อนบัณฑิตทั้ง 13 คน ที่ให้ความร่วมมือให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาในการทำงานให้ล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

สุวพัชร เอื้อสินธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	4
1.4 รูปแบบการประเมินแบบชีพี	4
1.5 วิธีดำเนินการ	5
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	7
2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
2.4 การพิจารณาเงินกู้	13
2.5 หลักการประเมิน โครงการแบบชีพีโมเดล	14
2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17
2.7 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	19
3.1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	19
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	19
3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 คิวชีวิค แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	22
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับคิวชีวิค ตามรูปแบบการประเมิน	39
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	42
4.1 การประเมินบริบทชุมชน	42
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	47
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	51
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	52
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	52
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
5.1 สรุป และอภิปรายผล	54
5.2 ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	60
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้กู้เงินกองทุน และรายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือน	61
ภาคผนวก ข เอกสารและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน	66
ภาคผนวก ค แผนที่ตำบลกุดน้อยและหมู่บ้านคอนมะนาว	87
ภาคผนวก ง รูปภาพกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้าน	90
ภาคผนวก จ แบบรายงานบริบทชุมชน (ปร.1 – ปร.12)	94

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
ค1 แผนที่ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	88
ค2 แผนที่หมู่บ้านดอนมะนาว ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	89
ง1 การจัดประชุมเวทีประชาคม ของบัณฑิตตำบลกุดน้อย	91
ง2 การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงผลการดำเนินงานของกองทุน	91
ง3 กิจกรรมกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนบ้านดอนมะนาว	92
ง4 การเตรียมวัสดุคืบสำหรับการผลิตอาหาร	92
ง5 การแสดงสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ของ ต.กุดน้อย อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์	93
ง6 การจัดโชว์สินค้าเพื่อจำหน่าย	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	22
ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	27
ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ	30
ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	35
ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	39
จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	42
รายชื่อคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท (ชุดที่ 1)	48
รายชื่อคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท (ชุดที่ 2)	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. คร.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมมีสาระสำคัญคือ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อใช้เป็นมาตรการในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมั่นว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจนของราษฎร และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนกองทุนนี้ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพ สำหรับการเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่เป็นการใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ช่วยให้มีการกระจายรายได้ในชุมชน

รัฐบาลจึงได้มีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1,000,000 บาท ซึ่งเป็นเงินทุนหมุนเวียน ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

สำหรับโครงการกองทุน 1 ล้านบาทนี้ เป็นเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครอบครัว ชุมชนในหมู่บ้านทั่วไปส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม เมื่อหมดฤดูกาลทำการเกษตร ประชาชนไม่มีอาชีพรองรับ เกิดการว่างงาน ไม่มีรายได้ส่วนเสริมจากการสร้างงานอย่างอื่น รัฐบาลจึงเห็นว่าควรที่จะมีการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อเป็นรายได้เสริมจากงานประจำที่ทำอยู่ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็คือ การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคต จัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาส มีการกระจายอำนาจในท้องถิ่น พัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน บนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ

เอกชนและประชาสังคม หน้าที่ของกองทุน 1 ด้านบาทคือ การจัดสรรเงินกองทุนให้แก่สมาชิก ในหมู่บ้านหรือชุมชนได้กู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายของสมาชิก

กองทุนแต่ละกองทุน จะต้องมีการคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบที่กำหนดขึ้น ไม่เกิน 15 คน โดยการประชุมและคัดเลือกจากชาวบ้าน เพื่อเป็นตัวแทนชาวบ้านในการดำเนินงานของกองทุน โดยกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาและจัดสรรเงิน ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพให้แก่สมาชิกในชุมชน และเป็นผู้บริหารจัดการกองทุนตรวจสอบ กำกับดูแล ออกกฎระเบียบข้อ บังคับ หลักเกณฑ์ จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน รายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ คืนให้แก่กองทุนได้ครบตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติ กองทุนหมู่บ้านสามารถนำดอกเบี้ยที่ได้จากเงิน 1 ด้านบาท นำไปใช้ในกิจการของกองทุนและ กิจการสาธารณะประโยชน์ ตามกฎข้อบังคับของกองทุนที่ได้ตั้งไว้ ขณะนี้การจัดตั้งกองทุนได้ ดำเนินไปหลายเดือนแล้ว บางหมู่บ้านที่มีความพร้อมและได้รับการโอนเงินจากรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว ก็ได้ให้สมาชิกกู้ยืมตั้งแต่เดือน กันยายน 2544 ซึ่งสมาชิกแต่ละหมู่บ้านที่ได้ยืมไป บางคนก็นำ เงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ แต่บางคนก็นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งไม่ก่อให้เกิด รายได้ เมื่อถึงเวลาส่งเงินคืนทำให้ต้องนำเงินจากแหล่งอื่นเช่น กู้ยืมจากนายทุนมาใช้คืน กอง ทุนส่งผลให้การก่อหนี้หมุนเวียนเรื่อยไป ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาของกองทุนที่แทบจะทุกหมู่บ้านประสบและกำลังดำเนินการแก้ไข

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์หลักของรัฐบาล ที่ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ละ 1 ด้านบาท คือ เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในชุมชนและให้ประชาชนมีโอกาสใช้ภูมิปัญญา และศักยภาพของตน เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจใหม่ที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานของการหารายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ การศึกษาทำความเข้าใจความ เป็นอยู่ของชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาความรู้และยกระดับขีดความสามารถของชุมชนให้เกิดการ ผลิต เกิดการสร้างรายได้ การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชน สิ่งเหล่านี้จะทำให้คุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนดีขึ้นครอบครัวมีความอบอุ่น ก่อให้เกิดชุมชนที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงได้มีการ ประเมินโครงการเกิดขึ้น โดยมีกระบวนการรับสมัครบัณฑิต เพื่อเข้าไปศึกษา ช่วยเหลือส่งเสริม พัฒนา และติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีการดำเนิน

การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ของชุมชน ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันการประเมินเป็นการศึกษา ความเป็นไปได้ของกองทุนว่า มีการจัดการการบริหารเงินกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ศึกษาถึงความเข้มแข็งของชุมชนมีมากแค่ไหนการดำเนินงานของบัณฑิต เป็นการศึกษาลักษณะทั่วไปของชุมชน พฤติกรรมความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน วิถีชีวิตและการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างในชุมชนเพื่อการเก็บข้อมูล สืบเนื่องจากพฤติกรรมและข้อมูลสภาพแวดล้อม รวมถึงการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร. 1 – ปร.12) ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในอนาคต โดยสิ่งที่ต้องการประเมินและผลที่คาดว่าจะประสบผลสำเร็จเป็นดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายเพียงใด

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีบัณฑิตกองทุนเข้าไปช่วยเหลือ ศึกษา และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 2) ส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพหลัก โดยมีเงินทุนหมุนเวียนจากกองทุนให้กู้ยืมในการประกอบอาชีพ
- 3) สร้างรายได้ให้กับชุมชน ใช้หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงให้มีการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 4) มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ก่อให้เกิดความสามัคคี ความเสียสละของคนในชุมชน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ
- 5) ศึกษาภูมิปัญญาของท้องถิ่น จัดการทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ชุมชนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

1.2.3 เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และเกิดความเชื่อมโยงในระดับหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านกับตำบล

1.2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน และที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

รูปแบบการประเมินมีอยู่หลายรูปแบบตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ การจะเลือกรูปแบบการประเมินแบบใดนั้น ควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน ดังตัวอย่างแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญต่อไปนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์(Tyler) ที่ว่า " การประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ "ไทเลอร์ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินไว้ว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ ครอนบาค(Cronbach) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา ครอนบาค ได้กำหนดหลักการสำคัญว่าการประเมินโครงการด้านการเรียนการสอน ไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สตรีฟเวน(Scriven) ที่ว่า " การประเมินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน " สตรีฟเวนพยายามจะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์ และครอนบาคเข้าด้วยกัน

4. แนวคิดการประเมินของ อัลคิน(Alkin) คือ " กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ " การประเมินของอัลคิน มีการกำหนดจุดประสงค์ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ มีการวางแผนการประเมินระหว่างการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์ (CIPP MODEL)

ซิพพ์เป็นรูปแบบการประเมินที่ผู้ศึกษาจะใช้เพื่อการประเมินในครั้งนี้ โดยรูปแบบการประเมินนี้เป็นแบบจำลองประเมินให้ทราบว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อหารายละเอียดต่างๆ ที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้ จุดเด่น จุดด้อยของการประชุมเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิพพ์

เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี

CIPP ประกอบด้วยอักษรที่มีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แบบจำลองชีพพีจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม(Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลผลสำเร็จของโครงการ

1.5 วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาเพื่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการเป็นดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือ หมู่บ้านคอนมะนาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยได้เข้าไปศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุนในประเด็นหลักดังนี้
 - 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
 - 2) ศึกษาถึงเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
 - 3) ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจนถึงปัจจุบัน
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2) ชาวบ้านคอนมะนาวจำนวน 259 คน จาก 59 ครัวเรือน
 - 3) สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน

3. การรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การได้มาซึ่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในหลายรูปแบบดังนี้

- 1) การศึกษาจากเอกสาร เป็นการศึกษาถึงความเป็นมาของโครงการ กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงแนวคิดทฤษฎีผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน
- 2) การศึกษาจากภาคสนาม เป็นการศึกษาที่ผู้วิจัย ต้องเข้าไปสำรวจ ศึกษาค้นคว้า และสังเกตการณ์สภาพทั่วไปของพื้นที่ พฤติกรรมตลอดจนวิถีการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การรวบรวมข้อมูลวิธีนี้ จำเป็นต้องอาศัยความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากต้องมีการเสวนาพูดคุย การทำเวทีประชาคมการเก็บข้อมูลตลอดจนการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว

4. การประเมินและวิเคราะห์

การประเมินและวิเคราะห์ในที่นี้ ใช้รูปการประเมินแบบ CIPP ดังมีรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นแล้ว สำหรับประเด็นที่ผู้วิจัยจะทำการประเมินเป็นดังต่อไปนี้

- 1) ประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของพื้นที่ที่ศึกษา
- 2) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น อันได้แก่ ระยะเวลาของการดำเนินงานของกองทุน
เป็นต้น
- 3) ประเมินกระบวนการดำเนินเพื่อหาข้อบกพร่อง
- 4) ประเมินผลผลิต เพื่อให้ทราบว่าผลการดำเนินการของกองทุนนี้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ชุมชนคอนมะนาว สามารถจัดการบริหารกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เกิดการสร้างงานมีรายได้เสริมจากการทำการเกษตร เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำสวน
- 3) สร้างรายได้ให้กับชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 4) มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เกิดรายได้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ
- 5) ศึกษาภูมิปัญญาในท้องถิ่น จัดการทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ชุมชนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 6) เกิดองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

จากบทที่ 1 ได้นำเสนอความเป็นมาของการจัดตั้งหมู่บ้านรวมถึงเหตุปัจจัยที่ต้องประเมินโครงการกองทุน แต่เพื่อเน้นให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งระดับรัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย รวมถึงระดับชุมชนที่มีการร่างระเบียบการบริหารกองทุนสำหรับชุมชนตนเอง ซึ่งแสดงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนั้นในบทนี้จึงนำเสนอระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆดังกล่าว รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาวที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาอยู่

2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายเร่งด่วนอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่สร้างความพอใจให้กับชาวบ้านทั่วประเทศ คือนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นเงินงบประมาณจำนวนเกือบ 8 หมื่นล้านบาท (หมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ 79,754 แห่ง) ทำให้คนยากจนมีโอกาสดีขึ้นอย่างมากได้ นโยบายเชิงเป้าหมายของกองทุนมาจากรากฐานทฤษฎีพึ่งพารัฐ โดยอำนาจรัฐทางการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งเข้าไปเป็นค้ำระบอบประชาธิปไตย ได้ใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากรงบประมาณกระจายไปทั่วประเทศ ภายใต้ระเบียบกองทุนฯแห่งชาติ การผสมผสานทางแนวคิดทฤษฎี ได้มีการนำแนวคิดประชาสังคมในลักษณะ 4 ประสาน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน นักวิชาการและผู้นำชุมชน เข้าร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน ภายใต้ชื่อ "ประชารัฐ" หมายถึงความร่วมมือระหว่างประชาชนกับข้าราชการในการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน นโยบายใช้แนวคิดทฤษฎี 4 อย่าง ได้แก่ ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ แนวคิดประชาสังคม และแนวคิดชายหญิง

1) การทำให้ภาคประชาชนพึ่งพารัฐโดยรัฐบาลทำหน้าที่อุปถัมภ์ประชาชนก่อให้เกิดการพึ่งตนเองไม่ได้ (การพึ่งตนเองหมายถึงการตรวจสอบทรัพยากรของตนเองว่ามีสัดส่วนใดขาดส่วนใดเพียงพอแล้ว ไม่ได้หมายถึงไม่พึ่งใครเลย) ประชาชนไทยมีบุคลิกภาพที่หวังความช่วยเหลือจากรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา

2) ความเชื่อมโยงนโยบายรัฐบาล ตั้งแต่การพักหนี้เกษตรกรฟื้นฟูสภาพชีวิตและ การทำมาหากินเป็นหน้าที่หลักของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์(ธ.ก.ส.)แต่ปรากฏว่า เกษตรกรไม่มีแผนฟื้นฟูฯ และไม่รู้ว่าจะเงินที่ชำระธ.ก.ส.อยู่ที่ไหน เกษตรกรกลุ่มนี้จะไปเชื่อมโยงกับการกู้เงิน 20,000 บาท จากกองทุนฯ 1 ล้านบาท เพื่อฟื้นฟูชีวิตให้มีรายได้มาหล่อเลี้ยง ชีวิตระยะยาวและใช้หนี้ได้ด้วยการทำ 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล และเมื่อเจ็บป่วยรักษา 30 บาท ทุกโรค

3) การทำงานภายใต้ระบบระเบียบและกลไกของราชการ ที่ยึดกุม "หน่วยเหนือ" มากกว่าปัญหาความเดือดร้อนและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ยึดระเบียบกองทุนมากเกินไป ขณะที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น ต้องประชุมสมาชิกให้ได้ 3 ใน 4 หมู่บ้านและชุมชนโดยทั่วไป ทำไม่ได้ในทางปฏิบัติมีการดำรายชื่อว่าเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผ่านระเบียบกองทุนฯ เท่ากับสอนให้คนทำดูระเบียบตามหลักฐานแต่ไม่ถูกต้อง และเป็นฐานการคอร์รัปชัน

4) การมีหญิงชายในสัดส่วนกรรมการที่ใกล้เคียง เป็นบทพิสูจน์ในสังคมไทยว่า ผู้หญิงจะยืนเคียงบ่าเคียงไหล่ในการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้โปร่งใส เพื่อยืนยันสมมติฐานว่า ผู้หญิงจะช่วยฟื้นฟูความดิ่งงามขึ้นมาได้

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) เสริมสร้างความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของหมู่บ้านและจัดการชุมชน ด้วยคุณค่า

ภูมิปัญญาของตนเอง

- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาชนสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1.3 วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้และเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน และการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการ จัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างพัฒนาความริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบนี้กล่าวถึงอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนฯ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ" มีชื่อย่อว่า กทข. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขานุการ นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ ระเบียบดังกล่าวนี้แบ่งออกเป็น 2 หมวดซึ่งมีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้ หมวดที่ 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีการกำหนดบทบาทดังนี้

1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน แผนการจัดหาจัดสรรเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

3) กำหนดแผนงาน ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน คณะกรรมการ ข้อบังคับ แนวทางในการบริหารงานและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน

4) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบ

5) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ฐานะทางการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวดที่ 2 ว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมีการกำหนดบทบาทดังนี้

1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ปฏิบัติงานธุรการเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

2) รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย แนวทางการบริหารกองทุน

3) ประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน สนับสนุนให้มีการประชุมและฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานปรึกษาหารือข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

2.2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบนี้กล่าวถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและระเบียบการบริหารจัดการ การดำเนินงานของกองทุน หลักการและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนรวมถึงระเบียบแนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการกองและการรับสมัครสมาชิก

หมวดที่ 1 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา หมวดนี้กล่าวถึงการให้ความหมายของข้อความหรือคำที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ตามระเบียบ

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่ได้รับการจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า การกำหนดให้เป็นชุมชนเมืองตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองตามระเบียบที่กำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกกองทุน

หมวดที่ 2 หลักการสำคัญและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย

2) เสริมสร้างความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารกองทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ปัญหา สร้างศักยภาพด้วยภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับราชการ กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 3 เป็นรายละเอียดของการดำเนินงาน และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนของส่วนราชการ ปรับปรุง แก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวดที่ 4 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีหน้าที่รับขึ้นทะเบียนกองทุน ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุน ประสานความร่วมมือ จัดทำระบบข้อมูล รายงานผลดำเนินงานกองทุนในจังหวัด

หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนและคุณสมบัติของกรรมการ

1) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือก
2) มีอายุี่สิบปีขึ้นไป ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละให้กับส่วนรวม ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน

3) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยถูกไล่ออกจากราชการ
คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่

1) บริหารจัดการกองทุน ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุน รวมทั้งกำกับดูแลจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน

2) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก พิจารณาให้กู้เงินตามระเบียบกองทุน

3) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ดอกผล คืนให้แก่กองทุนครบตามจำนวน

หมวดที่ 6 ระเบียบเกี่ยวกับการจัดสรรเงินและทรัพย์สินของกองทุน ข้อกำหนดการประชุมในวาระต่าง ๆ ของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน

หมวดที่ 7 ระเบียบการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุน ต้องระบุดูประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้รายละเอียดไม่เกินสองหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินในกรณีจำเป็น

หมวดที่ 8 ระเบียบเกี่ยวกับการทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชี การจัดสรรกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชีตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล เป็นการเตรียมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการ และยื่นขอขึ้นทะเบียนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

2.2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(หมู่บ้านคอนมะนาว)

ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิก โดยรวมกำหนดระเบียบดังนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - (2) ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้นการฝากเงินตั้งจะ
 3. การสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้ารายละ 20 บาท ค่าหุ้น
หุ้นละ 10 บาท สมัครได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด
 4. มีการฝากเงินออมหรือเงินตั้งจะร่วมกันทุกเดือน กำหนดฝากเงินตั้งจะเดือนละ
30 บาท เป็นเงินหมุนเวียนอย่างค่อเนื่อง
 5. ให้สมาชิกแต่ละรายเขียน โครงการขอู้เสนอต่อคณะกรรมการ กรรมการจะ
พิจารณาว่าสมควรจะสนับสนุน โครงการที่ขอู้ี้ตามความจริงหรือไม่
 6. วงเงินกู้จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์โครงการที่ขอู้ ต้องไม่เกิน 20,000 บาท
ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ต่อปี เงินกู้ถูกเงินเป็นการกู้ยืมเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ในวง
เงินกู้ไม่เกินรายละ 3,000 บาท
 7. การคืนเงินมี 2 ระยะคือ คืนเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 6 เดือน
และภายในเวลา 1 ปี
 8. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
 - (1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้น เฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้
 - (2) ตอบแทนแก่คณะกรรมการ 10 %
 - (3) เป็นทุนการศึกษา ช่วยเหลือคนชราที่ถูกทอดทิ้ง บำรุงศาสนา เป็นทุน
เพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน
- *ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว ได้แนบสำเนาไว้ในภาคผนวก

2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นแบบที่ใช้ติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าการดำเนินการ
คัดเลือก และคุณสมบัติของคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือก เป็นไปตามระเบียบต่อไปหรือไม่

- 1) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้
รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) อายุ 20 ปีบริบูรณ์ มีความรับผิดชอบ เสียสละ ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับ
กับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ ไม่เคยจำคุก ไม่เคยถูกไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่และสร้างความเสียหายให้หน่วยงาน

4) มีครอบครัว 3 ใน 4 ของหัวหน้าครอบครัวทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบคำขอขึ้นทะเบียนฯ จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ รวมทั้งข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความพร้อมในการออกระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานบริหารกองทุนจำนวน 15 คนเพื่อระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน แนวทางการจัดการบริหารกองทุน การสมัครเป็นสมาชิก หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ การฝากเงินออม การถือหุ้น การกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ ส่วนที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงหมู่บ้านคอนมะนาวมีความพร้อมที่รับการสนับสนุนเงินจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อนำเงินมาจัดสรรให้สมาชิกกู้ยืมนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีข้อกำหนดที่ต้องประเมินดังนี้

- 1) แบบติดตามสังเกตการณ์ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน
- 3) ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 4) ทุณดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5) แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.4 การพิจารณาเงินกู้

1. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ พิจารณาถึง โครงการวัตถุประสงค์ หลักการที่จะขอกู้ เหตุผลที่เหมาะสม พิจารณาจากตัวบุคคล ความเหมาะสม โครงการที่ลงทุนมีกำไรมากหรือน้อยเพียงใด

2. วิธีในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ ดังนี้

- 1) สร้างความสามัคคีให้แก่คณะกรรมการและสมาชิก จัดงานนโยบายโครงการหลัก

การต่างๆเกี่ยวกับระเบียบกองทุนให้แก่สมาชิกเข้าใจ

- 2) ผู้กู้ต้องมีผู้ค้ำประกันสัญญาเงินกู้ในกลุ่ม 2 คนต่อ 1 ราย
- 3) คณะกรรมการต้องพิจารณาก่อนการปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกผู้ขอู้ ด้วยเหตุผลที่เหมาะสม
- 4) คณะกรรมการร่วมกันติดตามและรับผิดชอบ และถือหลักการระเบียบ ข้อบังคับของระเบียบทางราชการ
3. วิธีการป้องกันการเสี่ยงภัยในการให้กู้ คือ สมาชิก 2 คนค้ำผู้ขอู้ ผู้ค้ำ 2 คนต้องรับผิดชอบเมื่อผู้กู้ไม่ชำระเงินคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด และการใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้
4. การแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว ไม่ส่งคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา คือ มีคณะกรรมการติดตามทวงหนี้ และผู้ค้ำ 2 คนต้องรับผิดชอบเงินของผู้กู้ หรือใช้มาตรการทางสังคม ยึดหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันไว้ ใช้หลักการของกลุ่มออมทรัพย์โดยยืมเงินกลุ่มอื่นมาใช้แทนก่อน
5. แนวทางในการบริหารกองทุนในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน มีแนวทางดังนี้
 - 1) ช่วยเหลือคนชราที่ถูกละทิ้ง
 - 2) ผู้คิดเชื้อเพลิงระยะสุดท้าย
 - 3) ช่วยเหลือผู้พิการ, ทุนการศึกษา, อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, บำรุงศาสนา
- 6 ข้อคิดเห็นในการบริหารกองทุนฯ
 - 1) ระเบียบข้อบังคับมีมาก ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ
 - 2) ควรมีการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 3) ควรมีแบบฟอร์มการขอกู้เงินที่เข้าใจง่ายต่อสมาชิก

2.5 หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลต่างๆไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ ประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ การประเมินแบบชีพฟ์เป็นที่นิยมใช้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี การประเมินแบบดังกล่าวนี้ได้อธิบายโดยสังเขปไปแล้วในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3 ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินด้านต่างๆ เพิ่มเติมดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป ประเมินเพื่อให้มาซึ่งเหตุผล ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เน้นด้านความ

สัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธีคือ

Contingency Mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้นโดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

การประเมินสถานะแวดล้อม จะได้อะไรซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบเพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ควรใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่เหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบใช้ในรูปแบบของราคาและกำไร โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลางบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับการประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- 2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน
- 3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือน ถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ เช่น วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร บุคคลากร เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและตัดสินใจก่อนวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบสอบถาม จำเป็นจะต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจง ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มียกกว่าจะมีรายชื่อของ

โรงเรียนที่สอบถามไป ผู้พัฒนาแบบสอบจึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จากลักษณะสำคัญของโครงร่าง โครงการส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง

- 1) การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเพิ่มเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการ
- 4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

ในการรวบรวมสารสนเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิบัติการ การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกรายวันของเจ้าของโครงการ ค้นหาเหตุผล ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือเท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง คุณค่าของการประเมินกระบวนการอยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม และการประเมินปัจจัย คือ การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นการตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยเป็นการจัดแผนงานที่เหมาะสม สามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมาก ผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ การประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิต การประเมินกระบวนการเป็นการนำแผนงานที่วางไว้ไปปฏิบัติและปรับปรุงให้ดีขึ้น การประเมินผลผลิตเป็นการตัดสินใจว่าควรปรับปรุงขยายแผนงานหรือควรล้มเลิก การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น

4. การประเมินผลผลิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จทั้งระหว่างการปฏิบัติงานจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม เกณฑ์อาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria ซึ่งสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ หรือ Congruence Criteria ซึ่งเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้

หากเปรียบเทียบรูปแบบการประเมินทั้ง 4 ข้อ จะพบข้อคล้ายคลึงและข้อแตกต่างดังนี้ การประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายอย่างไร มีระบบ การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม การประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้น การประเมินสถานะแวดล้อมจึงแสดงสิ่งที่ จำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง การประเมินปัจจัยและการประเมินผล ผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่าย การประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง โครงการขั้นตอนสำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัยคือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการ การประเมินผลผลิตและการประเมินกระบวนการทั้งสองรูปแบบ จะให้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการอำนวยความสะดวก และช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการ

2.6 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีหลักการสำคัญเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถพึ่งตนเองได้ อย่างยั่งยืน มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการของการศึกษาของ บัณฑิต เพื่อเข้าไปส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัย ในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับ บัณฑิตที่ว่างงาน และได้รับการยกระดับฐานะการศึกษามัธยมศึกษาด้านการจัดการบริหารโครง การและประเมินผลโครงการ ได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

สิ่งสำคัญคือการนำเอาข้อมูลของหมู่บ้านตั้งแต่ในอดีตที่ขาดหายไป ถูกนำมาใช้ใหม่เพื่อ วางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลการวิจัยกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ความก้าว หน้า ปัญหา อุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อย่าง ต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ทันทั่วทั้ง

2.7 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

ระบบการทำบัญชีและรายงาน โดยการทำบัญชีและรายงานแยกเป็น 2 ชุดตามกิจกรรม ของกองทุนคือสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกองทุนเงิน 1 ล้านบาท บัญชีฝากเงินสัจจะของ สมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีให้ประโยชน์ ดังนี้

2.7.1 เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความรับผิดชอบในการจัดการบริหารเงินกองทุนให้มีประสิทธิภาพ ควบคุมการรับ-จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระเบียบกำหนด

2.7.2 เพื่อรายงานผลการดำเนินงานฐานะการเงินประจำเดือน และรายละเอียดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ให้สมาชิกกองทุนและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ระเบียบข้อบังคับในปีต่อไป

2.7.3 เพื่อจัดทำรายงานงบการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุนส่งให้ผู้ตรวจบัญชีตรวจสอบ และรายงานผลให้คณะกรรมการทราบพร้อมกับประชุมสมาชิกให้รับทราบถึงงบการเงินเมื่อสิ้นปี นำผลตอบแทนมาจัดสรรให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษาหมู่บ้าน"คอนมะนาว" หมู่ 7 ต.กุดน้อย อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ผู้ทำวิจัยได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงสิ้นสุดเมื่อเดือน กันยายน พ.ศ. 2545 รวมเป็นเวลา 10 เดือน ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ

3.1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

รูปแบบการประเมินเชิงระบบ ตรงกับซีพีพีโมเดล โดยการประเมินดังนี้

3.1.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบการประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไปของหมู่บ้าน เพื่อหาเหตุผลกำหนดวัตถุประสงค์ เน้นความสัมพันธ์ด้านสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

3.1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้าน จัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานที่จัดทำขึ้น

3.1.3 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล หาข้อบกพร่องของการดำเนินงานเป็นรายงานสะสม ถึงการดำเนินงานถึงการดำเนินงานต่างๆที่เกิดขึ้น

3.1.4 การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล เพื่อวัดความสำเร็จการประเมินผลผลิตจะช่วยให้ทราบว่า วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน "คอนมะนาว" ซึ่งมีสถานภาพบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปจำแนกได้ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	14	คน
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	64	คน

สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้ จำนวน 49 คน
 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 185 คน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 13 คน

3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

3.3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งด้านภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของคนในหมู่บ้าน สังเกตและบันทึกขณะที่ร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ(ปร.1-ปร.12) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้นมาเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม

3) การจัดประชุมเวที เพื่อทราบข้อแลกเปลี่ยน ทศนคติของแต่ละคนในชุมชน และสร้างศักยภาพของของชุมชนให้เข้มแข็งมากขึ้น

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้แต่ละ โครงการที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบรายงาน(ปร.) แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์ดังนี้

- ปร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน ศึกษา รวบรวมข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บไว้แล้วซึ่งเรียกว่า ข้อมูลมือสอง ข้อมูลดังกล่าวจะอยู่ที่อำเภอ พัฒนาการอำเภอ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้าน ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่มีข้อมูลของหมู่บ้าน ได้แก่ กชช. 2ค. จปฐ. เอกสารบรรยายสรุปของข้อมูลหมู่บ้าน แผนที่หมู่บ้าน แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยทำแบบสอบถามขึ้นมาเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกรายกรณีของสมาชิกในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบรายงานที่ได้รับมอบหมาย

- ปร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ศึกษากลุ่มเป้าหมาย 50 % ของครัวเรือนในชุมชน ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน กำหนดเป้าหมายการสัมภาษณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด วางแผนจัดเก็บข้อมูลกระจายกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของหมู่บ้านที่แท้จริง โดยการสัมภาษณ์รายครัวเรือนและกลุ่มผู้นำใช้แบบ ปร.9

- บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สิ่งที่จะต้องสัมภาษณ์คือกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคน ผู้นำชุมชนประชาชนทั่วไป

- บร.4 แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของกองทุน และการสัมภาษณ์กรรมการกองทุน สอบถามรายละเอียดของผู้กู้เงินเพิ่มเติมและบัญชีออมทรัพย์ (เงินฝากสัจจะ) ที่ต้องเปลี่ยนแปลงทุกเดือน

- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมกันทั้ง 14 หมู่บ้านในตำบลกุดน้อย อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา เพื่อจัดเวทีประชาคมประกอบด้วยกรรมการกองทุน หมู่บ้านละ 2 คนขึ้นไป เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพิ่มความรู้ ทราบผลการดำเนินงานของกองทุน ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดเสวนาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงินและมีอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน และแยกประเภทอาชีพ เช่น อาชีพทางการเกษตร ค้าขาย การบริการ การประมง เลี้ยงสัตว์ เพื่อสอบถามถึงการกู้เงินไปดำเนินงานตามวัตถุประสงค์มีความคืบหน้า หรือมีอุปสรรคประการใด ที่จะช่วยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของแต่ละคน

- บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ หัวข้อที่จะสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาสรุปหาความเข้มแข็งในทัศนะของสมาชิกในชุมชน

- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นักศึกษารวมตัวกันทุกหมู่บ้านในตำบลช่วยกันวิเคราะห์จัดทำแผนงาน โครงการ ทำธุรกิจชุมชนที่เหมาะสมกับตำบลที่ปฏิบัติงาน โดยใช้ข้อมูลทั้งบริบทชุมชน ศักยภาพชุมชน การตลาด มาวิเคราะห์และเขียนโครงการขึ้นมาตามเข็มนาฬิกา

- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในหัวข้อกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุน ว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมอย่างไร มีใครสนับสนุนและเป็นที่ยอมรับบ้าง ร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวในชุมชน สังเกตการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่

- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนในหมู่บ้าน จัดประชุมเวทีสัมมนาสรุปบทเรียนระดับหมู่บ้านในสัปดาห์ที่ 1 ของเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 โดยเชิญคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกของหมู่บ้านเข้าร่วมสัมมนา เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา ปัจจัยที่ทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้านสำเร็จ และสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 จัดประชุมเวที

สัมมนาสรุปบทเรียนระดับตำบล เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาแนวทางแก้ปัญหา การพัฒนา ตำบลที่ผ่านมา

- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกกิจกรรม ทำการศึกษาเจาะลึกเป็นระยะ ๆ สรุปการ สัมภาษณ์ลงในแบบ บร.4 กำหนดเป้าหมายที่สัมภาษณ์ แยกตามอาชีพหลักของสมาชิกเช่น อาชีพด้านการเกษตร เลี้ยงสัตว์ การประมง ค้าขาย รับจ้าง เน้นความสามารถในการชำระหนี้ การแก้ปัญหา สัมภาษณ์ความพอใจที่ได้เงินกู้ว่าสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวได้ หรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมาย และเป็นภาพรวมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน ในระดับหมู่บ้านได้ ประชุมชี้แจง ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ถึงวัตถุประสงค์ในการจัดทำเวที วิเคราะห์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้กระบวนการ AIC ขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการ เช่น พัฒนาการประจำ ตำบล ผู้นำชุมชน คณะกรรมการฝ่ายต่างๆของกรรมการหมู่บ้าน ส่วนในระดับตำบลได้ ขอความร่วมมือผู้นำชุมชนและประธานกองทุน ทั้ง 14 หมู่บ้านในตำบลกุดน้อย เพื่อจัดเวที วิเคราะห์แผนแม่บทระดับตำบล

3.4 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่ง ข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท การ ประเมินปัจจัย การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและสมาชิกผู้ กู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1. ประวัติความเป็น มาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามา ตั้งหมู่บ้านอพยพมา จากที่ไหน และ เหตุใดจึงอพยพมา	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการ บันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. จดบันทึก

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. สภาพเคมิททางภูมิ - ศาสตร์ของหมู่บ้าน มีสภาพอย่างไร 4. อาชีพดั้งเดิม อาชีพหลัก อาชีพรองคืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว คืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ.ใด	5. สอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่ในหมู่บ้าน 6. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส	
C2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้ง 2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสารหมู่บ้าน 2. ผู้นำชุมชน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมหมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกิน 1. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน	1. ผู้อาวุโส 2. ชาวบ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	5.จำนวน โรงสีในหมู่บ้าน 6. โรคที่เจ็บป่วย 8. สถานที่รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย		
C4 วัฒนธรรม ประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อค่านิยมต่างๆ (ศาลปู่ตา)	1. หมู่บ้าน 2. ผู้นำชุมชน 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C5 โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม ไปรษณีย์ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ที่เป็นสาธารณประโยชน์.	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้นำหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน(จำนวน สมาชิก, ทุนของ กลุ่มกิจกรรมกลุ่ม ปีก่อตั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ (ชื่อ อายุ ความเชี่ยวชาญ 	1. ผู้นำชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 สังเกต
C7 โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> โครงการของ ภาครัฐ โครงการของ เอกชน โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง (ชื่อ โครงการ/กิจกรรม ของโครงการ(ย้อน หลัง 5 ปี) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่บันทึกไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 ศึกษาจากเอกสาร สังเกต
C8 ความเข้มแข็งของ ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือกัน การยกย่องคนทำ ความดี โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม 	1. ชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1(มา จากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 59 คราวเรือน

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	6. อาชีพที่เลี้ยง ครอบครัว 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่มทำ อาชีพ 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนแก้ ปัญหาชุมชน		
ระดับรายบุคคล C9 อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก / รอง 2. ผลการประกอบ อาชีพเดิม(เพียงพอ ต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคใน การประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 สมาชิกใน ครอบครัว	1. สมาชิกใน ครอบครัวและราย ละเอียด เช่นจำนวน อายุ, สถานภาพ สมรส, ระดับการ ศึกษา, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C11 สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C12 รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน I1. นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุน	1. ระเบียบสำนักงานนายกฯ 2. ระเบียบเกี่ยวข้องและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนหมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 การประชาสัมพันธ์ (เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้ง ว่าข่าวสารมา	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
แบบไหน โดยใช้ สื่อแบบใด)	ประชาสัมพันธ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ 4.เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ	เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารในการ ประชาสัมพันธ	
I3 คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4 คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจาก ตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 การเตรียมความ ความพร้อม การ สร้างความรู้ความ เข้าใจแก่คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน และ ชาวบ้าน	1.วิธีการในการเตรียม ความพร้อม 2. เนื้อหาในการ เตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบ บร. 3, บร.9 (จากข้อมูลดิบ 59 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม		
I6 เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7 เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนอื่นๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8 บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อวุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพสมรส ความสามารถพิเศษ 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล I9 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11
II0 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
II1 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11
II2 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบในการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2 คิวชีวิต ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย (ต่อ)

คิวชีวิต	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูลที่ต้องการ	วิธีการเก็บข้อมูล
	ประกอบอาชีพ		
I13 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14 ประกอบอาชีพ จำนวนแรงงาน	1. จำนวนโรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 คิวชีวิต ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ

คิวชีวิต	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC3. ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม)	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 คิวรีวัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ (ต่อ)

คิวรีวัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีเงินคงค้างจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	2. บัญชีกองทุน	
PC4. กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน 4.1 การรับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการ สมัครและเหตุผล 2. คำธรรมเนียมการ สมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับ สมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติของผู้ สมัครและเหตุผล 5. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
4.2 การหมด สมาชิกภาพ	1. การหมด สมาชิกภาพ และเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
4.3 ประเภทสมาชิก	1. การกำหนด ประเภทสมาชิก และเหตุผล	1. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. เอกสารระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
4.4 การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน 5.1 ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
5.2 การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
5.4 การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ปัญหาอุปสรรค	2. สมาชิกกองทุน กองทุนหมู่บ้านที่ ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการ ส่งคืน	
PC6 การส่งเสริมการ ใช้เงินกู้ 6.1 การแนะนำวิธีทำ ธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการ แนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการ แนะนำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
6.2 การช่วยเหลือ ตลาด	1. ผู้ที่ช่วยเหลือ 2. วิธีการในการ ส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC7 การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการ ตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC8 การจัดทำรายงาน และเผยแพร่ผล การดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่ จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มี การเผยแพร่	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและ ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ค้วชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ (ต่อ)

ค้วชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. วิธีการเผยแพร่ผล การดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค	3. เอกสารการจัดทำ รายงาน	
PC9 การจัดสรรผล ประโยชน์	1. สัดส่วนในการ จัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 การสร้างเครือ ข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิต กองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามา ร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้าง เครือข่าย 4. ความพึงพอใจของ ผู้เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับ จากการสร้าง เครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล PC11 การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของ การใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 การหาความรู้ เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการ เสวนาตามแบบ บร.6

ตารางที่ 3.3 คิวชีวิต ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินกระบวนการ (ต่อ)

คิวชีวิต	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC13 การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14 การทำบัญชีใช้ จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.4 คิวชีวิต ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

คิวชีวิต	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PD1 จำนวนสมาชิก กองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ. วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	จำนวนสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน ทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับ อนุมัติให้กู้ จำแนก ตาม บร.4 ข้อ 5		
PD3 ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอ กู้ และยอดเงินที่ได้ รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4 จำนวนผู้ชำระ คืนตามกำหนด	1. จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด (6 ก.ย. 45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ ชำระคืนตาม กำหนด (6 ก.ย. 45) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหา เมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืน ตามกำหนด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD5. ยอดเงินที่มีการ ชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระ คืนนับถึง 6 ก.ย. 45 จำแนกเป็นเงินต้น ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD6 กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุน สะสมแยกประเภท 2. การใช้ประโยชน์ จากกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝาก กองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7 การใช้เงินตาม วัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงิน ไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบ	1. สัมภาษณ์ผู้ ตรวจสอบ
PD8 ทักษะคติของ ชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคติต่อ กรรมการกองทุน หมู่บ้านในเชิง บวก/ลบ 2. ทักษะคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิง บวก/ลบ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและ ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 การเกิดเครือข่าย องค์กรการเรียนรู้	1. ประเภทเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของ เครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ทำให้เกิด องค์กรเครือข่าย	1. ผู้ใหญ่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิต กองทุน

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD10 การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.10
PD11 ความเข้มแข็ง ของชุมชนที่เกิด จากกองทุน หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกและชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 และ บร.7 (จากข้อมูลคิบบ 59 ครั้วเรือน) 2. สังเกต

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล PD12 ผลที่ได้ตาม วัตถุประสงค์ ของการกู้			
PD12.1 ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตาม วัตถุประสงค์ของ โครงการ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2 ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจาก ชุมชน	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบ ปร.10

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้าน คอนมะนาว ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์ ซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 3.3 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นคำถามของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้วิจัย จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 3.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อการศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านคอนมะนาวบรรลุเป้าหมายต่อไปนี อย่างน้อยเพียงใด				

ตารางที่ 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก	I9	I6 I7	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		I4	PD1-PD9	
1.3 การพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง			PC1-PC14	PD9 PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		I2 I5 I9	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	I1-I14 I8-I15	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ สังกัด การใช้แบบสอบถามจากสมาชิกในหมู่บ้านคอนมะนาว โดยใช้แบบรายงาน บร.3 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกรายการ บร.11 สัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนแต่ละโครงการที่แตกต่างกัน ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของผู้กู้ สัมภาษณ์คณะกรรมการฝ่ายต่างๆของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน ตามประเด็นที่ประเมิน

3.6.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการใช้สถิติประกอบการวิเคราะห์ เช่นตารางแจกแจงความถี่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย เป็นข้อมูลที่เกิดรวบรวมในลักษณะตัวเลขอย่างชัดเจนได้แก่ ใช้แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจาก บร.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสรุปเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนกับแบบรายงาน บร.7 และใช้แบบสัมภาษณ์ บร.9 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในหัวข้อ กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนและระเบียบกองทุนว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ทำการสำรวจข้อมูล 50 % ของจำนวนครอบครัวทั้งหมด 59 ครอบครัว ของจำนวนสมาชิกในหมู่บ้าน 259 คน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านคอนมะนาวเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นมาประมาณ พ.ศ.2414 หรือประมาณ 130 ปี ที่แล้วโดยฟังจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่ยังมีชีวิตอยู่ เล่าว่าคนกลุ่มแรกที่มาตั้งถิ่นฐานอพยพมาจากบ้านเสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นบ้านเมืองเก่าของจังหวัดนครราชสีมา ผู้ที่อพยพมาครั้งแรก คือ คุณยายทองอิน ขณะนี้อายุ 100 กว่าปี คุณยายบังใบ ซอสูงเนิน คุณยายแดง และครอบครัวของท่าน ได้ช่วยขยายครอบครัวออกลูก ออกหลาน แบ่งแยกออกเป็นหลายครอบครัว คนในหมู่บ้านแต่ละครอบครัวใช้นามสกุลที่ตั้งท้ายด้วย "สูงเนิน" เป็นส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจาก ศ.สูงเนินที่พากันอพยพมาจึงใช้นามสกุลตามถิ่นฐานต้นตระกูลที่มีมา ชื่อบ้านคอนมะนาว ก่อนจะตั้งเป็นหมู่บ้าน อพยพมาประมาณ 3 - 4 ครอบครัว มาเลือกบริเวณที่เป็นที่ดอน เพื่อตั้งรกรากสร้างหลักปักฐานจับจองที่บริเวณนี้ สมัยที่อพยพมาใหม่ๆลักษณะพื้นที่เป็นป่ารก มีมะนาวป่าเกิดเต็มไปหมด หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "มะนาวผี" ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามพืชพรรณธรรมชาติที่เกิดขึ้นในบริเวณนั้นว่า "บ้านคอนมะนาว"

4.1.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านคอนมะนาวมีจำนวนประชากรทั้งหมดประมาณ 259 คน จำนวนครัวเรือน 59 ครัวเรือน เป็นชาย 140 คน เป็นหญิง 119 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 18-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบภาคบังคับ อยู่ในระดับ ป.4-ม.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	140	54
- หญิง	119	46

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร (ต่อ)

ลักษณะของประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่า 3 ปี	15	5.7
3 ปี - 6 ปี	9	3.4
6 ปี - 12 ปี	26	10
12 ปี - 14 ปี	12	4.6
15 ปี - 18 ปี	13	5
18 ปี - 50 ปี	132	50
50 ปี - 60 ปี	21	8.1
60 ปี ขึ้นไป	30	11.5

1) ทำเลที่ตั้ง บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนเป็นที่ดอน (ที่ราบสูง) รอบๆบริเวณหมู่บ้านเป็นที่นาและที่สวนสำหรับการเกษตร ด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านเป็นเส้นทางเข้าสู่ตัวอำเภอสองข้างทางเป็นป่าสาธารณะประโยชน์

บ้านดอนมะนาวมีพื้นที่ทั้งหมด	1,946	ไร่ แบ่งออกเป็น
พื้นที่การเกษตร	1,776	ไร่
พื้นที่อยู่อาศัย	170	ไร่
พื้นที่ป่าช้า	45	ไร่
พื้นที่ในวัด	2	งาน
พื้นที่สาธารณะประโยชน์	27	ไร่ 2 งาน

(ที่มา: ข้อมูลจปฐ. และ กชช.2ค ปีพ.ศ.2544)

2) อาณาเขตติดต่อ บ้านดอนมะนาว หมู่ 7 ต.กุดน้อย อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับ	บ้านหัวสระ ปรารงค์เก่า	ต.กุดน้อย
ทิศใต้ติดต่อกับ	บ้านแก่นท้าว	ต.เสมา
ทิศตะวันตกติดต่อกับ	บ้านห้วยหิน	ต.สีคิ้ว
ทิศตะวันออกติดต่อกับ	บ้านคลองขวาง	ต.เสมา

3) การคมนาคม การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านดอนมะนาว มีเส้นทางพาหนะสามารถเข้าได้ 2 ทาง เส้นทางหลักคือ ถนนเส้นจากอำเภอเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางมากที่สุด

สุด หมู่บ้านห่างจากอำเภอประมาณ 6 กิโลเมตร ถนนสายนี้เป็นถนนลาดยางจากตัวอำเภอมา 3 กิโลเมตร จากปากทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนหินคลุก เป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร ถึงตัวหมู่บ้าน และเส้นทางที่ 2 คือทางเข้าถนนมิตรภาพ เข้าผ่านในบ้านมะเกลือใหม่เรียบเส้นทางคลองส่งน้ำชลประทาน จนกระทั่งถึงบ้านคอนมะนาว ถ้าเข้าด้านนี้จะต้องมีรถส่วนตัว เพราะไม่ใช่เส้นทางประจำทาง การเดินทางส่วนใหญ่ ชาวบ้านจะใช้รถยนต์ในหมู่บ้าน รถมอเตอร์ไซด์ เพื่อใช้เดินทางเข้าออกระหว่างหมู่บ้าน ไปยังอำเภอ ซึ่งไม่มีรถโดยสารประจำทาง

4) สภาพที่ดิน ลักษณะที่ดินเป็นดินดำ สภาพที่ดินมีความแห้งแล้งดินไม่อุ้มน้ำทำให้การทำนามีอุปสรรค ปลูกข้าวไม่ค่อยได้ผลเพราะดินขาดความชุ่มชื้น

5) ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ ในหมู่บ้านคอนมะนาว ยังคงมีป่าที่เป็นป่าสาธารณะประโยชน์ ที่ชาวบ้านได้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้โดยมีเนื้อที่ 27 ไร่ 2 งาน และป่าช้ากว่า 45 ไร่ ในกระบวนการดำรงอยู่ของประชาชนในชุมชนนี้ มีการตั้งสมประสงค์ ภูมิปัญญาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อม ในลักษณะที่คนกับธรรมชาติสามารถดำรงอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นพื้นฐานของการร่วมมือร่วมใจของชุมชนเพื่อปกป้องรักษาป่าของตนเอง

6) แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ประเภทน้ำดื่ม น้ำใช้ ในหมู่บ้านคอนมะนาว มีประปาหมู่บ้านตั้งอยู่ที่วัดในหมู่บ้าน ประปาตั้งขึ้น พ.ศ. 2539 โดยการร่วมใจของชาวบ้านบริจาคสร้างถึงเก็บน้ำประปาและมิ้งบประมาณจาก ส.ส. เข้ามาช่วย การเก็บกักน้ำในวัดมีบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเก็บกักน้ำเพื่อใช้เป็นน้ำประปาได้ตลอดปีคร้วเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปาทั้งหมด 59 คร้วเรือน เก็บค่าบริการน้ำประปาหน่วยละ 3 บาท

น้ำดื่ม คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะดื่มน้ำจากน้ำฝนที่ตกตามฤดูกาล ทุกครอบครัว จะมีโอ่งขนาดใหญ่สำหรับรองรับน้ำฝนในเวลาที่ฝนตกไว้สำหรับดื่มและปรุงอาหารเพราะความเชื่อตั้งแต่ยุคก่อนๆ ที่ว่าน้ำฝนคือน้ำที่สะอาด ปราศจากสารเจือปน

บ่อน้ำบาดาล มีทั้งหมด 3 บ่อ แต่ปัจจุบันที่ยังใช้ได้มีเพียงบ่อเดียวคือ บ่อที่อยู่บริเวณหมู่บ้าน เป็นบ่อน้ำบาดาลที่มีความลึก 35 เมตร มีน้ำใช้ตลอดปีการขุดเจาะใช้งบประมาณของกรมโยธา

น้ำเพื่อการเกษตร เมื่ออดีตบ้านคอนมะนาวไม่มีลำน้ำไหลผ่าน การทำการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝน เมื่อเวลาผ่านไปก็มีคลองชลประทานเกิดขึ้น มีระบบคลองส่งน้ำผ่านเข้ามาในหมู่บ้านพร้อมกับคลองดินที่ส่งน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำคลองไผ่ ผ่านจากฝายกั้นน้ำบ้านมะเกลือใหม่ผ่านบ้านโคกสะอาด บ้านถนนนาดี บ้านหัวสระปรางค์เก่า จนกระทั่งถึงบ้านคอนมะนาว และผ่านไปยังหมู่บ้านอื่นต่อไป

แหล่งน้ำผิวดิน 1. สระวัดในหมู่บ้าน

2. บึงอยู่ด้านนอกหมู่บ้านซึ่งมีน้ำตลอดปีใช้ร่วมกับหมู่บ้านอื่น

7) ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า ปัจจุบันบ้านคอนมะนาวมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน

ถนน บ้านคอนมะนาวมีถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต 2 สายภายในบริเวณหมู่บ้าน โดยเส้นที่ 1 สร้างเสร็จวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2541 เส้นที่ 2 สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ความยาวทั้ง 2 เส้นรวมกันได้เท่ากับ 113 เมตร

หอกระจายข่าว บ้านคอนมะนาว ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณของ ส.ส. เข้ามาช่วย ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน นายสมศักดิ์ ซอสูงเนิน บ้านเลขที่ 22 หมู่ 7 ใช้ประโยชน์ในการประกาศข่าว ประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน

4.1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

ชาวบ้านคอนมะนาว ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนาปีละ 1 ครั้ง อาศัยน้ำฝนและน้ำจากคลองชลประทานได้ผลผลิตข้าวมาบริโภค และบางครั้งเรือยังเหลือผลผลิตเพื่อจำหน่าย มีรายได้เพิ่มเข้ามาในครอบครัว การทำนาเพียงอย่างเดียวทำให้รายได้ที่ใช้ในการดำรงชีวิตไม่เพียงพอชาวบ้านส่วนใหญ่ได้มีการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อนำมาใช้จ่ายในการทำนาและในชีวิตประจำวัน ดังนั้นชาวบ้านจึงเลือกที่จะประกอบอาชีพเสริมควบคู่ไปด้วย หลังจากฤดูกาลทำนาชาวบ้านนิยมปลูกกล้วยเพื่อเก็บเมล็ดไปขาย กล้วยไม่ต้องมีการดูแลบำรุงยาก จึงมีผลกำไรเป็นส่วนมาก นอกจากการทำเกษตรแล้ว บางครอบครัวมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ได้แก่ โค กระบือ ไก่พื้นบ้าน สุกร เป็ด ปลานิลและปลาอุก เวลาวางจากงานประจำที่ทำอยู่ ชาวบ้านหลายครอบครัวได้มารวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีสมาชิกทั้งหมด 30 คน มีนางอรพิน ซอสูงเนิน เป็นประธานกลุ่ม ค่าสมัครสมาชิกคนละ 100 บาท และนำค่าสมัครจำนวน 3,000 บาทเป็นทุนเริ่มต้นในการดำเนินงานสำหรับทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยวกรอบแก้ว ก๋วยเตี๋ยวปรีก้า น้ำพริกนรก น้ำพริกปลาร้า ไข่เค็ม ซึ่งเป็นการนำรายได้เข้ามาเสริมในครอบครัว และผลิตภัณฑ์ได้รับความสนใจพอสมควร มีรายการสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก บางครั้งวัตถุดิบในท้องถิ่นมีน้อยผลิตภัณฑ์ไม่พอจำหน่าย ต้องสั่งซื้อวัตถุดิบนอกชุมชน ถือว่าเป็นกลุ่มการผลิตที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านได้รับการยกระดับเป็น 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล ของ ต. กุดน้อย อ. สีคิ้ว ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านคอนมะนาว

ร้านค้าในหมู่บ้าน ประกอบด้วยร้านค้าจำนวน 3 ร้าน

1. ร้านนางสงัด บุญเอื้อง บ้านเลขที่ 21/2

2. ร้านนางอรพิน ซอสูงเนิน บ้านเลขที่ 35

3. ร้านนางกาญจนา สุริวงษ์ บ้านเลขที่ 5/1

สินค้าในร้านได้แก่ ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันทั่วไป เป็นลักษณะของชำต่างๆ ทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง

4.1.4 ด้านวัฒนธรรม

1) ความสัมพันธ์ด้านเครือญาติ จากความสัมพันธ์ในอดีต มีการอพยพมาจากที่เดียวกันมีความสัมพันธ์เสมือนเครือญาติ มีการแต่งงานภายในหมู่บ้านจึงทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความผูกพันเสมือนญาติพี่น้อง มีความสนิทสนมกลมเกลียวกัน มีความเอื้ออาทร ห่วงใยซึ่งกันและกัน น้อยจะเครพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะมีมากขึ้น ก่อให้เกิดความสามัคคี เกิดความเข้มแข็งขึ้นในชนบท และเกี่ยวโยงเป็นญาติกันทั้งสิ้น ถ้าลำดับไปจนถึงรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ถ้วนแต่มาจากสกุลเดียวกันทั้งนั้น

2) วัดและประเพณี บ้านคอนมะนาวมีวัดในชุมชน 1 แห่ง ชื่อวัดคอนมะนาว สามัคคี มีเนื้อที่ 2 งาน มีพระภิกษุจำวัดอยู่ 1 รูป คนในหมู่บ้านทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ วัดจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ในเรื่องพิธีกรรม เป็นส่วนใหญ่อำนาจความเชื่อในเรื่องบาปบุญ คุณโทษ เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ มีจริง วัดเป็นที่พึ่งทางใจสำหรับคนที่มีความทุกข์ วัดจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวบ้านคอนมะนาว

3) ประเพณี ชาวบ้านคอนมะนาว มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณี งานประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

เดือนสี่ หรือเดือนมีนาคม มีประเพณีที่เรียกว่า "บุญผะเหวด" หรือ บุญเทศมหาชาติ เป็นประเพณีทางพุทธศาสนา มีการเทศของพระ ซึ่งชาวบ้านไปนั่งรับฟังคำเทศคำสอนอย่างพร้อมเพียงกัน

เดือนห้า หรือเดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์ หรือปีใหม่ของชาวไทยผู้ที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านตามต่างจังหวัดก็จะกลับมาเยี่ยมครอบครัว มารคน้ำคำหัวขอพรจากผู้ใหญ่ผู้เฒ่าผู้แก่ มีการทำบุญใส่บาตรเช้าวันที่ 13 เมษายน ชาวไทยถือมาแต่โบราณว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย โครที่ทำได้ก็จะเป็นศิริมงคลแก่ตนเอง มีการสรงน้ำพระ สาดน้ำเล่นกัน เป็นงานบุญที่ชาวบ้านสนุกสนาน ร่าเริง มีความสุข

เดือนแปด หรือเดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะไปปักบาตรทำบุญที่วัด ถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องอัฐบริวาร ชาวบ้านนิยมให้ผู้ขายรุ่นหนุ่มบวชเข้าพรรษา เพราะถือว่าได้บุญมาก

เดือนสิบ หรือเดือนตุลาคม เป็นงานบุญออกพรรษา การตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

4.1.5 โรงเรียนและการศึกษา

บ้านคอนมะนาว ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน เพราะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ชาวบ้านจึงต้องนำลูกหลานไปเรียนนอกชุมชน ได้แก่ โรงเรียนในหมู่บ้านหัวสระปรังค์เก่า ห่างจากหมู่บ้านไปประมาณ 1 กิโลเมตร และ โรงเรียนในตัวอำเภอสิเกา ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ มีการส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับมากขึ้น

4.1.6 สุขภาพอนามัย

หมู่บ้านคอนมะนาว กำลังจัดให้เป็นหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า ปราศจากยาเสพติด เพราะคนในชุมชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสาธารณสุขเข้ามาตรวจเยี่ยมในหมู่บ้านเป็นประจำ และชาวบ้านส่วนหนึ่งได้เป็นอาสาสมัคร (อสม.) ที่ให้ความช่วยเหลือคนในชุมชน มีการฝึกอบรม ให้มีพื้นฐานความรู้เบื้องต้นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และนำข่าวเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยมากระจายข่าวในชุมชนให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบสุขภาพให้กับคนในหมู่บ้านเป็นประจำ เช่น การวัดความดันโลหิต การดูแลเด็กแรกเกิด ช่างน้ำหนัก แนะนำการฉีดวัคซีน รายชื่อสมาชิกอาสาสมัครชุมชน ในหมู่บ้านที่คอยให้ความดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน

1. นางอรพิน ซอสูงเนิน	ประธาน อสม.
2. นางอ่อนจันทร์ เตาสูงเนิน	รองประธาน
3. นางน้อย มนัสสูงเนิน	เลขา
4. นางจ๋าปี เสริฐจันทิก	เหรัญญิก
5. นางประนอม มะสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

4.2.1 ผลการประเมินระดับหมู่บ้าน

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องของกองทุนเงินล้าน และดีใจที่รัฐบาลชุดนี้ได้เล็งเห็นความสำคัญของคนยากจนที่อยู่ในชนบท พยายามที่จะนำเงินที่ได้กู้มาใช้อย่างเป็นประโยชน์ที่สุด แต่ก็ยังมีสมาชิกบางส่วนที่เข้าใจนโยบายของรัฐบาลแต่ปฏิบัติตามไม่ได้ นำเงินที่กู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

2) เงิน 1 ล้านบาท จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านคอนมะนาวตั้งขึ้นวัน

ที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ได้รับการโอนเงินวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ได้จัดสรรให้สมาชิกกู้ยืมเป็นจำนวน 49 ราย(ภาคผนวก ก) โดยแยกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มค้าขายจำนวน	3 ราย
กลุ่มทำสวนจำนวน	5 ราย
กลุ่มเลี้ยงสัตว์จำนวน	23 ราย
กลุ่มทำการเกษตรจำนวน	13 ราย
กลุ่มผู้ให้บริการจำนวน	5 ราย

ผู้กู้รอบแรก 41 ราย ได้รับการโอนเงินวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2544 เป็นเงิน 775,000 บาท ผู้กู้รอบสองจำนวน 8 ราย ได้รับการโอนเงินวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เป็นเงิน 155,000 บาท รวมเงินกู้ทั้ง 2 รอบเป็นเงินทั้งสิ้น 930,000 บาท ผู้กู้รอบแรกทำสัญญาคืนเงินกู้ 6 เดือน จำนวน 2 ราย ภายในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2545 รวมเป็นเงินต้น 40,000 บาท เงินกองทุนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เพราะประชาชนในหมู่บ้านทำนาเป็นอาชีพหลัก เงินกองทุนช่วยเหลือภาระหนี้สินได้มากเพราะมีดอกเบี้ยต่ำ ดีกว่าที่จะต้องไปยืมเงินนอกระบบ จำนวนเงิน 1 ล้านบาท คงเหลือในบัญชีไว้ส่วนหนึ่ง ขณะนี้กำลังจะถึงกำหนดส่งคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยภายในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2545 นี้

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการประเมินพบว่า คณะกรรมการมีทั้งหมด 14 คน ดังแสดงในตารางที่ 4.2 การดำเนินงานของกองทุนไม่มีการกระจายงานให้กันทำ กรรมการส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ความเป็นไปของกองทุนหมู่บ้าน และไม่เข้าใจวิธีการดำเนินงานของกองทุน มีแต่เพียงชื่อที่เข้าไปเป็นคณะกรรมการ

สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดที่ 2 ที่เลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2545 มีรายชื่อ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท (ชุดที่ 1)

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. ประธาน	นายสมศักดิ์ ซอสูงเนิน	ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. รองประธาน	นายสีหอด อันทะสา	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. เลขานุการ	นางอรพิน ซอสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้านและ อสม.
4. เหนรัญญิก	นางน้อย มนต์สูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
5. กรรมการ	นายรัชชัย มะสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
6. กรรมการ	นายรินทร์ กิ่งสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
7. กรรมการ	นางจ๋านปี เสริฐจันทิก	ประธาน อสม.

ตารางที่ 4.2 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท (ชุดที่ 1) (ต่อ)

8. กรรมการ	นางสมพร ตั้งวาลัยเพชร	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
9. กรรมการ	นายประยูร ขอมอบกลาง	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
10. กรรมการ	นายสวัสดิ์ ชาสูงเนิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
11. กรรมการ	นายสังเวียน วิบูลย์ศิลป์	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
12. กรรมการ	นายโพธิ์ มอบกลาง	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
13. กรรมการ	นายเสาร์ แก้วดี	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
14. กรรมการ	นางบัวทอง บานเย็น	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.3 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน 1 ล้านบาท (ชุดที่ 2)

ตำแหน่ง	ชื่อ - สกุล	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. ประธาน	นายสมศักดิ์ ซอสูงเนิน	ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. รองประธาน	นายสีหลอด อันทะสา	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. เลขานุการ	นางอรพิน ซอสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้านและ อสม.
4. เฝ้าระวัง	นางน้อย มนต์สูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
5. กรรมการ	นายทรงวุฒิ ไชยวิจิตร	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
6. กรรมการ	นายรินทร์ กลิ่งสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
7. กรรมการ	นางจ๋านปี เสริฐจันทิก	ประธาน อสม.
8. กรรมการ	นางสมพร ตั้งวาลัยเพชร	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
9. กรรมการ	นางรันดา ผอศสูงเนิน	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
10. กรรมการ	นายสวัสดิ์ ชาสูงเนิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
11. กรรมการ	นายสังเวียน วิบูลย์ศิลป์	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
12. กรรมการ	นายโพธิ์ มอบกลาง	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
13. กรรมการ	นายเสาร์ แก้วดี	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
14. กรรมการ	นางบัวทอง บานเย็น	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน จากการประเมินพบว่า การคัดเลือกเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุนคือ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือนและมีอายุตั้งแต่ 20 ถึง 70 ปี มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่มีความเสื่อมเสียในเรื่องการเงินมาก่อน มีอาชีพทำกินสามารถที่จะนำเงินที่กู้ไป มาคืนกองทุนได้ตามกำหนด

5) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน จากการประเมินพบว่า คณะกรรมการไม่มีความรู้ในเรื่องบัญชีมาก่อน การอบรมใช้ระยะเวลาน้อยทำให้การทำบัญชีเข้าใจยากและมีความซับซ้อนจากการที่ผู้วิจัย ได้เข้าไปศึกษาพบว่ากรรมการที่ทำบัญชีมีเพียงคนเดียว และไม่ไปรับใส่เงินสัจจะที่สมาชิกต้องฝากทุกเดือน ไม่ได้นำเข้าฝากธนาคารตามที่ระเบียบกำหนดปิดบังในเรื่องการทำบัญชีทำให้ผู้วิจัย ได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง จากการศึกษาเอกสารกองทุนพบว่า บัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่ม คือ

1. สมุดบัญชีรายรับกองทุน (1 ถัง และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
2. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (1 ถัง และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
3. ทะเบียนคุมคำขอกู้
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
5. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ คำหุ้นและเงินรับฝากรายตัว
6. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นคำหุ้น/บริจาคตองทุนหมู่บ้าน
7. รายงานรายรับ - รายจ่าย
8. รายงานงบรายรับ - รายจ่าย
9. รายงานงบดุลกองทุนหมู่บ้าน

6) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการประเมินพบว่า สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ทั้งอาชีพหลักคือการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ และทำอาชีพเสริมที่แตกต่างกันไป ชาวบ้านมีความสามัคคีมากยิ่งขึ้น มีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าก็จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชน มีการจัดการระบบบริหารในระดับหมู่บ้านซึ่งถือเป็นฐานสำคัญในการบริหารงานในระดับท้องถิ่น ทำให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนเกิดรายได้จากอาชีพเสริม รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

4.2.2 ผลการประเมินระดับรายบุคคล

1) ประสพการณ์ในการดำเนินงานของผู้รู้ ประสพการณ์ของผู้รู้เป็นการตีบทอด การประกอบอาชีพตั้งแต่บรรพบุรุษจึงมีความชำนาญงาน และพยายามพัฒนางานให้มีคุณภาพมี วิวัฒนาการที่ทันยุคทันสมัยให้เข้ากับสภาพในปัจจุบัน ผู้รู้ที่ทำโครงการเกษตรเช่น ปลุกข้าว ปรากฏว่าผู้ที่มีที่นาติดกับคลองส่งน้ำชลประทานไม่เคื่อดรอนในเรื่องน้ำที่ใช้ปลุกข้าว แต่ผู้ที่มีที่ นาที่ดอนต้องอาศัยน้ำฝนในปีนี้ฝนแล้งมากข้าวที่กำลังปลุกคาดการณ่ว่าจะ ไม่ได้ผลผลิตตามที่ ต้องการ และอาจเกิดภาวะขาดทุน สำหรับผู้รู้ที่ทำโครงการเลี้ยงสัตว์ และประมง จาก 10 เดือนที่ผ่านมาได้ผลกำไรเป็นที่น่าพอใจ เช่น การเลี้ยงปลานิลและปลาดุก ระยะเวลาในการ เลี้ยงสั้น สามารถที่จะขายผลผลิตได้เร็วทำให้ผู้ลงทุนมีกำลังใจที่จะทำโครงการต่อไป

2) จำนวนเงินกู้ ผู้รู้ได้รับเงินกู้จากกองทุนครบถ้วนตามที่ได้รับการอนุมัติจาก คณะกรรมการ ตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท ตามจำนวนที่สมาชิกแต่ละรายได้ทำโครงการขอกู้

3) การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้รู้ ผู้รู้นำเงินไปประกอบอาชีพตามที่ตนเอง ถนัดและเมื่อเกิดปัญหาก็มีสมาชิกด้วยกันเป็นที่ปรึกษาหารือ และหาทางแก้ไข

4) ผลกระทบจากการดำเนินงานของผู้รู้ มีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชนเช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ เป็นการรวมกลุ่ม ของแม่บ้านคอนมะนาวจำนวน 30 คน ชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือน กิจกรรมคือการทำ อาหารสำเร็จรูปจำหน่าย ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยวกรอบแก้ว ก๋วยเตี๋ยวปรีก้า น้ำพริกนรก น้ำพริกปลาร้า ไข่เค็ม ฯลฯ รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมในครัวเรือนแทรกไว้ในภาคผนวก

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้อาชีพ เลี้ยงปลานิล ผู้รู้ส่วนหนึ่งเคยมี ประสพการณ์ด้านการเลี้ยงปลานิลมาบ้าง แต่เป็นการเลี้ยงในบ่อเล็กๆที่มีในที่ดินของตนเองซึ่งเป็นการ เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ เลี้ยงเพื่อนำมาทำเป็นอาหารรับประทาน ไม่ได้เลี้ยงเพื่อเป็น ธุรกิจการค้า แต่เมื่อมีกองทุนเงินล้านที่เข้ามาช่วยเสริมสร้างอาชีพให้ประชาชนจึงทำให้ผู้รู้เกิด ความคิดในการที่จะปรับปรุงการเลี้ยงปลานิลให้เกิดรายได้ จึงมีการขยายบ่อให้ใหญ่ขึ้นซื้อพันธุ์ ปลานิลเพิ่มขึ้นจากเดิมจากปกติเคยเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ก็มีการบำรุงดูแลมากขึ้นมีการ ให้อาหาร(อาหารเม็ด) รำจากปลายข้าวเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ให้แก่ปลา ในขณะที่เดียวกันผู้รู้ได้ เลี้ยงไก่พื้นบ้านส่วนหนึ่งและได้นำมูลไก่มาให้เป็นอาหารปลาทำให้ปลาตัวโตมีความสมบูรณ์มาก ขึ้นและยังช่วยให้ประหยัดการซื้ออาหารปลาได้ส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นเทคนิคและวิธีการใหม่ที่ผู้รู้ได้ ศึกษาและปรับปรุงธุรกิจของตนเอง

4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้าน มีความตื่นตัวกับการมีเงินเข้ามาเพื่อช่วยลดปัญหาความยากจนเพราะมีดอกเบี้ยต่ำกว่าการที่จะไปกู้เงินกับธนาคารหรือนายทุนนอกระบบ แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่เป็หนี้สินในโครงการอื่นอยู่แล้วกับทำให้ต้องมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้กู้ไม่ได้คำนึงถึงว่าจะนำเงินจากไหนมาใช้คืนมีโครงการใดให้กู้ก็กู้หมด ผลที่เกิดขึ้นอีกอย่างคือทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มสมาชิกผู้ที่มีการค้าประกันเงินกู้ให้แก่กัน เมื่อครบวาระการคืนเงินผู้กู้ไม่สามารถนำเงินมาคืนได้ ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบนำเงินมาชดใช้แทน ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งในชุมชนทำให้ชุมชนเกิดการแตกแยกไม่มีความสามัคคีเหมือนเช่นที่เคยเป็น

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.5.1 สรุปได้ว่าการเกิดกองทุน พบว่าก่อนที่จะเกิดกองทุนเงินล้านหมู่บ้านคอนมะนาว ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่มีกองทุนอื่นอยู่แล้ว 5 กองทุนมีเงินทุนสะสมทั้งหมด 659,952 บาท ได้แก่

1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคอนมะนาว ตั้งขึ้นวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2542 มีสมาชิกทั้งหมด 64 คน กิจกรรมกลุ่มคือการฝากเงินสัจจะร่วมกันและขอกู้เพื่อไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนทั้งสิ้น 225,000 บาท

2) กลุ่มโครงการข้าวชุมชน ตั้งขึ้นวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2543 มีสมาชิกทั้งหมด 20 คน กิจกรรมของกลุ่มคือร่วมกันผลิตพันธุ์ข้าวเพื่อขยายเมล็ดพันธุ์ให้มีความสมบูรณ์ ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนทั้งสิ้น 42,452 บาท

3) กลุ่มก.ข.ค.จ. ตั้งขึ้นวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2542 มีสมาชิกทั้งหมด 93 คน กิจกรรมกลุ่มคือเป็นเงินกู้เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนทั้งสิ้น 280,000 บาท

4) กลุ่มเลี้ยงสุกร ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 มีสมาชิกทั้งหมด 20 คน กิจกรรมกลุ่มคือนำเงินกู้ซื้อสุกรมาเลี้ยงเพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เสริม ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนทั้งสิ้น 100,000 บาท

5) กลุ่มศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตั้งขึ้นวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2537 มีสมาชิกทั้งหมด 59 คน กิจกรรมกลุ่มคือเป็นเงินช่วยเหลือประชากรในหมู่บ้าน ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนทั้งสิ้น 12,500 บาท

แสดงให้เห็นถึงว่าผู้นำชุมชนมีการจัดการบริหารในเรื่องการเงินให้มีศักยภาพ เพราะมีกองทุนต่างๆเกิดขึ้นมากมาย เมื่อมีกองทุนเงินล้านเข้ามาจึงทำให้มีระบบบริหารกองทุนที่ดีมี

ความคล่องตัว มีการจัดการที่เป็นระบบ เพราะมีประสบการณ์ในการบริหารงานมาก่อน คณะกรรมการมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมมีการอบรมในเรื่องบัญชี มีการจัดการในเรื่องบริหารเงินกองทุนด้วยตนเองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ การเกิดกองทุนทำให้คนจนมีโอกาสสร้างงาน พัฒนาอาชีพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้กับตนเองให้เกิดประโยชน์ สามารถที่จะพึ่งตนเองได้ เกิดการรวมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายมีรายได้เข้ามาสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนมากขึ้น และสิ่งทีประสบความสำเร็จคือผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ได้รับคัดเลือกให้เป็นสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ของตำบลคุณน้อย ทำให้หมู่บ้านมีชื่อเสียง หน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทในชนบทมากขึ้นเช่น มีการส่งบุคลากรมาช่วยแนะนำการสร้างงานให้เกิดรายได้ ส่งคนในหมู่บ้านเข้าไปฝึกอบรมที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้ชาวบ้านมีอาชีพเพิ่มขึ้นมีรายได้เข้ามาสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถที่จะพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.5.2 ปัจจัยด้านบวกและลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก

- 1) เกิดการสร้างงานมีอาชีพเกิดขึ้นในชุมชน
- 2) สามารถที่จะบริหารจัดการระบบการเงินกองทุนด้วยตนเองได้
- 3) ใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและสามารถพึ่งตนเองได้

ปัจจัยด้านลบ

- 1) มีหนี้สินเพิ่มขึ้น จากการกู้ยืมเงิน
- 2) เกิดความขัดแย้งในกลุ่มคนบางกลุ่มในชุมชน
- 3) ผู้ที่ไม่มีรายได้ ไม่ได้รับการสนับสนุนในการกู้เงิน

4.5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

หมู่บ้านคอนมะนาว มีความร่วมมือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านและชุมชน เครือข่ายนอกหมู่บ้านคือ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร กิจกรรมที่ทำร่วมกันคือ ฝากเงินดีจะร่วมกันระดับอำเภอ และช่วยกันปรับปรุงผลิตผลทางการเกษตรให้มีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์ พัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรให้มีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย แลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

5.1.1 ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินระดับหมู่บ้าน

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจและดีใจที่รัฐบาลชุดนี้ได้เล็งเห็นความสำคัญของคนยากจนที่อยู่ในชนบท พยายามที่จะนำเงินที่ได้กลับมาใช้อย่างเป็นประโยชน์ที่สุด

2) เงิน 1 ล้านบาท กองทุนหมู่บ้านจัดสรรเงินให้สมาชิก ขณะนี้กำลังจะถึงกำหนดส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยภายในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2545 นี้ เงินกองทุนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เงินกองทุนช่วยลดภาระหนี้สินได้มากเพราะมีดอกเบี้ยต่ำ

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีทั้งหมด 15 คน มีการบริหารงานตามระเบียบที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด แต่คนที่ทำงานจริงๆ มีเพียงคนเดียวคือเลขากองทุน ไม่มีการกระจายงานให้กันทำ กรรมการหลายคนเข้าใจวิธีการดำเนินงานของกองทุนน้อยมาก ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน

4) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน จากการประเมินพบว่า การคัดเลือกเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุน ไม่มีความเชื่อมโยงในเรื่องการเงินมาก่อน มีอาชีพทำกินสามารถที่จะนำเงินที่กู้ไป มาคืนกองทุนได้ตามกำหนด

5) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน คณะกรรมการไม่มีความรู้ในเรื่องบัญชีมาก่อน การอบรมใช้ระยะเวลาสั้นๆ ทำให้การทำบัญชีเข้าใจยากและมีความซับซ้อนหลายขั้นตอน แต่สามารถจัดทำบัญชีตามระเบียบของหมู่บ้านได้ กรรมการปิดบังรายละเอียดการทำบัญชีทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลไม่ครบและไม่ตรงกับความเป็นจริง

6) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการประเมินพบว่า สมาชิกผู้กู้ นำเงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่อาชีพหลักคือ การเกษตร และเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านมีความสามัคคีมากยิ่งขึ้น มีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีการจัดการระบบบริหารในระดับหมู่บ้านซึ่งถือเป็นฐานสำคัญในการบริหารงานใน

ระดับท้องถิ่น ทำให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนเกิดรายได้จากอาชีพเสริม รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

2. ผลการประเมินระดับรายบุคคล

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้กู้ ผู้กู้ที่ทำโครงการเกษตรเช่น ปลูกข้าว ปรากฏว่าผู้ที่มีที่นาติดกับคลองส่งน้ำชลประทานไม่เค็ดร่อนในเรื่องน้ำที่ใช้ปลูกข้าว แต่ผู้ที่ต้องอาศัยน้ำฝนในการทำนา ในปีนี้ฝนแล้งข้าวอาจจะไม่ได้ผลผลิต และอาจเกิดภาวะขาดทุน สำหรับผู้กู้ที่ทำโครงการเลี้ยงสัตว์ และประมง จาก 10 เดือนที่ผ่านมาได้ผลกำไรเป็นที่น่าพอใจ เช่น การเลี้ยงปลานิลและปลาดุก ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้น สามารถที่จะขายผลผลิตได้เร็วทำให้ผู้ลงทุนมีกำลังใจที่จะทำโครงการต่อไป

2) จำนวนเงินกู้ ผู้กู้ได้รับเงินกู้จากกองทุนครบถ้วนตามที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ ผลกระทบโดยตรง คือทำให้สมาชิกมีเงินทุนเพิ่มขึ้นในการนำไปประกอบอาชีพ

3) การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้กู้ ผู้กุนำเงินไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดและเมื่อเกิดปัญหา ก็มีสมาชิกด้วยกันเป็นที่ปรึกษาหารือ และหาทางแก้ไข

4) ผลกระทบจากการดำเนินงานของผู้กู้ มีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชนเช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ก่อให้เกิดรายได้ มีการจ้างแรงงานในชุมชนมากขึ้น มีอาชีพรองรับทำให้มีการว่างงานน้อยลงและสามารถมีอาชีพพึ่งตนเองได้ เมื่อการประกอบอาชีพประสบผลสำเร็จ รุ่นลูกหลานไม่ต้องคิ่รนออกไปหางานทำนอกชุมชน สามารถสืบทอดเจตนารมณ์การประกอบอาชีพทำกินให้พัฒนาความก้าวหน้า และไม่เกิดการว่างงาน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้มีความเจริญเติบโตทำให้ประเทศมีความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจยิ่งขึ้น ต่อไป

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ผู้กู้แต่ละรายได้ได้นำเงินกู้ประกอบอาชีพของตน และพยายามที่จะพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น เช่น ในด้านการทำนาสมาชิกที่ทำนาพยายามที่จะผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีความสมบูรณ์ โดยการทดลองนำพันธุ์ข้าวใหม่ ๆ จากที่อื่น หรือพันธุ์ข้าวเกษตรมา เพราะปลูกและทดลองผสมพันธุ์เมล็ดเพื่อให้ได้เมล็ดข้าวสมบูรณ์และมีน้ำหนักดี ขายได้ราคาเป็นที่ต้องการของท้องตลาด เมื่อเสร็จจากฤดูทำนาชาวบ้านจะปลูกถั่วเขียว หรือถั่วลิสง เป็นการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้น้ำดินสมบูรณ์ และยังมีรายได้จากการขายผลผลิต ผู้ที่เคยทำนาอย่างเดียวปัจจุบันนิยมทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสมเพราะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการจับบ่อเลี้ยงปลา ปลูกพืชที่เก็บผลผลิตไปขาย ได้มีเงินหมุนเวียนใช้ตลอดปีไม่ต้องพึ่งการทำนาเพียงอย่างเดียว กลุ่ม

ผู้เลี้ยงสัตว์เช่น โค ผู้เลี้ยงพยายามที่จะปรับปรุงแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ให้มีความสมบูรณ์ตัวใหญ่ และขยายพันธุ์ให้มากขึ้นปัจจุบันนิยมเลี้ยง โคกันมากเพราะขายได้ราคาดี

5.1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว บรรลุทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

1) การเกิดกองทุน การก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาวเกิดจากความสามัคคีของชาวบ้านและมีผู้นำที่เข้มแข็ง ทำให้ประชากรในหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพถึงแม้จะเป็นเงินจำนวนไม่มากนักแต่ก็สามารถนำมาปรับปรุงกิจการหรืองานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นได้ คนยากจนที่ไม่มีหลักทรัพย์ใช้กู้เงินก็ยังสามารถกู้ได้เพราะมีคนค้ำประกัน ทำให้เกิดการสร้างงาน มีรายได้ มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนมากขึ้น

2) การมีระบบบริหารกองทุน การบริหารกองทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระเบียบกองทุน รัฐบาลพยายามเข้ามาสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน และฝึกให้คนในชุมชนมีโอกาสหาความรู้ความก้าวหน้าพัฒนาสติปัญญาให้ดีขึ้น โดยให้มีการบริหารเงิน มีเรื่องการทำบัญชีเข้ามาเกี่ยวข้อง แสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพมากขึ้นรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การบริหารกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาวยังขาดประสิทธิภาพในด้านการจัดการกระจายอำนาจการบริหารงาน เพราะกรรมการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานช่วยกันและมีความเข้าใจในเรื่องของกองทุนน้อยมาก ไม่มีการตรวจสอบบัญชีและไม่เคยรายงานผลด้านการเงินให้สมาชิกทราบทำให้ระบบบริหารงานไม่โปร่งใส

3) การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว เปิดโอกาสให้คนในชุมชนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมโดยการ ส่งสมาชิกในหมู่บ้าน ไปเรียนรู้วิชาชีพเพิ่มเติมที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานอำเภอสีคิ้ว เช่น การทำอาหารและขนม ช่างซ่อม ช่างตัดเย็บ เพื่อนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนให้มีอาชีพหาเลี้ยงตัวเองได้

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้านคอนมะนาว มีการรวมกันจัดตั้งกลุ่มทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายคือ กอด้วยกรอบแก้ว น้ำพริกนรก และไข่เค็ม ซึ่งผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านได้รับความนิยมและได้รับคัดเลือกให้เป็นสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ทำให้สมาชิกมีรายได้จากเงินปันผลที่ขายผลิตภัณฑ์ มีรายได้เสริมและมีเงินหมุนเวียนในชุมชน

5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกหมู่บ้านมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีผู้นำที่คอยเฝ้าหาความรู้เพื่อมาพัฒนาหมู่บ้าน นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้สมาชิกเกิดประโยชน์ และยังได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติและปลอดจากยาเสพติด ในปีพ.ศ.2542

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลดีด้านบวกและด้านลบ

2.1) ปัจจัยด้านบวก สมาชิกในชุมชนมีการพัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ เรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพของตน

2.2) ปัจจัยด้านลบ สมาชิกในหมู่บ้านมีการกู้ยืมเงินจากโครงการหลายๆ โครงการเพื่อนำเงินมาประกอบอาชีพ ยังมีโครงการของรัฐที่เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องการเงินมาก ยิ่งทำให้ชาวบ้านมีภาระหนี้สินมากขึ้น เมื่อทำการเกษตรประสบปัญหาภัยแล้งเกิดการขาดทุนเงินลงทุนก็หมดไป เมื่อถึงกำหนดต้องส่งเงินคืน ก็จะต้องกู้เงินกองทุนอื่นมาทดแทนทำให้สมาชิกมีหนี้สินหมุนเวียนไม่สิ้นสุด

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

หมู่บ้านคอนมะนาวมีความร่วมมือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านอื่นนอกชุมชน ได้แก่ เครือข่ายศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร มีการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาให้เมล็ดพันธุ์ข้าวมีความสมบูรณ์ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชชนิดอื่นๆ ให้มีคุณภาพ และการตั้งกลุ่มผลิตอาหารเพื่อจำหน่ายมีรายได้เข้าสู่ชุมชน

4. คำชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกหมู่บ้านคอนมะนาวมีผู้นำที่คอยให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาแจ้งให้ชาวบ้านทราบเสมอ มีพัฒนาการที่สนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านได้รับความรู้อย่างสม่ำเสมอ มี อสม. คอยให้ความรู้ที่ทันเหตุการณ์ในปัจจุบันในเรื่องของสุขอนามัยและการป้องกันรักษาโรค

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1) ควรมีการยืดระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้มากกว่า 1 ปี เพราะกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโค โคต้องใช้เวลาการเลี้ยงและขยายพันธุ์มากกว่า 1 ปี และทำนาปีที่ผ่านมามีแล้งผลผลิตลดลงเกิดการขาดทุน จึงควรมีการปรับปรุงเรื่องระเบียบการคืนเงินกู้

2) ควรมีการยืดหยุ่นในการส่งเงินฝากตั้งจะ ถ้าเดือนใดที่สมาชิกขาดเงินไม่สามารถส่งเงินตามกำหนดได้ทุกเดือน ควรจะมีการส่งย้อนหลังได้

3) ควรออกกฎระเบียบเรื่องสิทธิในการคุ้มครองคณะกรรมการ ในเรื่องการติดตามทวงหนี้เมื่อถึงระยะเวลาในการส่งเงินคืน

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุน

1) ควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงานของกองทุนของคณะกรรมการอย่างทั่วถึง มีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันไป

2) เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการกองทุนของส่วนราชการในแต่ละครั้ง ควรมีการหมุนเวียนให้กรรมการทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุม

3) การทำบัญชีกองทุน กรรมการทุกคนควรจะเรียนรู้และสามารถทำบัญชีกันได้ทุกคน เพราะเมื่อเกิดปัญหาจะได้ช่วยเหลือกันได้

5.2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ

1) ควรมีวิชยากรที่มีความถนัดเฉพาะอาชีพ มาแนะนำการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชนให้มีการพัฒนาที่ดี

2) ควรมีการส่งเสริมในเรื่องการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3) นำเงินไปพัฒนาการประกอบอาชีพตาม โครงการให้ถูกวัตถุประสงค์เพราะบางรายก็เพื่อนำเงินไปใช้หนี้สินส่วนอื่น ไม่ได้นำเงินไปใช้เพื่อให้เกิดรายได้

4) ควรมีการปลูกพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งทดแทนพืชทั่วไปที่เคยปลูกในอดีต

5.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) ควรมีการส่งบุคลากรจากภาครัฐมาตรวจสอบในเรื่องการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน ทุก ๆ 3 เดือนเพื่อความโปร่งใสในคณะกรรมการกองทุน

2) เมื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาอาชีพ รัฐควรมีตลาดที่รองรับการขายผลผลิตที่แน่นอนเพื่อประชากรจะได้มีกำลังใจในการผลิต

3) ส่งเสริมให้ชุมชนมีการรักถิ่นกำเนิด สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีสมัยโบราณให้มีความยั่งยืน เช่นสมัยก่อนการเก็บเกี่ยวข้าว ไม่ต้องมีการจ้างงาน เพราะมีการขอแรงสมาชิกในชุมชนกันช่วยกันทำ (การลงแขก) ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทั่วทุกครอบครัว ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและยังส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความสามัคคีกันด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา: ทศทองการพิมพ์
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545 ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดวิชาเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี: บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์:
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 ระเบียบการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ :
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนมะนาว. นครราชสีมา
- นงลักษณ์ เดชะพิพงษ์. 2545. จุดเด่น จุดด้อย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. วารสารการศึกษาออกโรงเรียน.: 32
- ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง. 31 มกราคม 2545. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ดองพื้นฟ้า. มติชนรายวัน : 12
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษา. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ
- วราพร รัชชศิริ. 2543. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. รัฐศาสตร์
- ศิริกุล จงธนสารสมบัติ. 2545 บทความพิเศษ. บรรณัทปริทรรศน์ : 10
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์กระทรวงศึกษาธิการ. 4 มกราคม 2545. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฯ. มติชนรายวัน: 18
- สมพันธ์ เดชะอริก. 15 มกราคม 2545. การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ. มติชนรายวัน.: 6
- สมพันธ์ เดชะอริก. 15 มกราคม 2545. การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ. มติชนรายวัน.: 6